Care este instanţa competentă

Cehia

1 Ar trebui să mă adresez unei instanţe de drept comun sau unei instanţe specializate (de exemplu unei instanţe cu competenţe în materie de litigii de muncă)?

Dreptul civil ceh nu conține norme procedurale care să desemneze instanțele specializate pentru soluționarea anumitor tipuri de cauze. În cauzele civile, instanța cu competență generală are, în principiu, competența să soluționeze toate litigiile în materie civilă. Acestea sunt definite din punct de vedere material, astfel încât în procedurile judiciare civile, instanțele soluționează și decid cu privire la litigii și alte cauze juridice care rezultă din raporturi de drept privat [secțiunea 7 alineatul (1) din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificată). Ulterior, de la 1 ianuarie 2014, în Republica Cehă a intrat în vigoare o nouă lege, Legea nr. 292/2013 Rep. privind procedurile judiciare speciale. Potrivit acestei legi, instanțele soluționează și decid cu privire la aspectele juridice prevăzute în respectiva lege.

În anumite cazuri, o reglementare specială conferă autorităților administrative competența de a decide cu privire la chestiuni de drept civil. Cu toate acestea, în acest caz, decizia adoptată de autoritatea administrativă poate fi întotdeauna revizuită ulterior de către o instanță civilă în procedurile prevăzute în partea V din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificată (secțiunea 244 și următoarele).

2 În cazul în care instanţele de drept comun sunt competente în materie (respectiv acestea sunt instanţele care sunt responsabile de soluţionarea unor astfel de cauze) cum pot şti cărei instanţe anume trebuie să mă adresez?

2.1 Există o diferenţă între instanţele de drept comun „inferioare” şi „superioare” (de exemplu instanţe districtuale considerate instanţe inferioare şi instanţe regionale considerate instanţe superioare) şi, dacă există, care este instanţa competentă pentru soluţionarea cauzei mele?

În Republica Cehă, instanțele civile de prim grad de jurisdicție sunt instanțele districtuale (okresní soud) și instanțele regionale (*krajské soud*) și, în cazuri rare, Curtea Supremă a Republicii Cehe (*Nejvyšší soud České republiky*).

1. Instanțele districtuale au competența de a judeca acțiunea în primă instanță, cu excepția cazului în care legea prevede în mod expres că această competență revine instanțelor regionale sau Curții Supreme a Republicii Cehe.

2.

a) În conformitate cu Legea nr. 99/1963 Rep., instanţele regionale au competenţă în următoarele cauze în primă instanţă:

în litigii referitoare la încheierea unui acord privind plățile nedatorate ale prestației de asigurare de pensii, ale prestației de asigurare socială de sănătate sau ale sprijinului material, precum și în litigii referitoare la încheierea unui acord privind despăgubirile regresive plătite ca urmare a dreptului la prestații de asigurare socială de sănătate,

în litigii cu privire la nelegalitatea unei greve sau a încetării activității unei întreprinderi,

în litigii privind un alt stat sau străini care beneficiază de imunități și privilegii diplomatice, dacă aceste litigii intră în competența instanțelor cehe,

în litigii având ca obiect anularea unei decizii arbitrale privind executarea obligațiilor care decurg dintr-o convenție colectivă,

în cauze care rezultă din raporturi juridice legate de constituirea unor societăți comerciale, fundații, fonduri și fonduri de dotare și în litigii între societăți comerciale, partenerii sau membrii acestora, precum și în litigii între parteneri sau membri rezultate din participarea lor la societatea comercială,

în litigii între întreprinderi, parteneri sau membri și membrii organelor statutare ale acestora sau lichidatori, dacă litigiile au ca obiect exercitarea mandatului membrilor organelor statutare sau lichidarea,

în litigii care decurg din legislația privind drepturile de autor,

în litigii privind protecția drepturilor încălcate sau amenințate de concurența neloială sau restricții nelegale în materie de concurență,

în chestiuni privind protecția denumirii și a reputației unei persoane juridice,

în litigii având ca obiect garanția financiară și în litigii legate de cambii, cecuri și instrumente de investiții,

în litigii care decurg din tranzacționări la bursa de mărfuri,

în chestiuni legate de adunările generale ale asociațiilor de proprietari și litigiile care decurg din acestea,

în chestiuni referitoare la transformarea societăților și a cooperativelor, inclusiv orice proceduri de despăgubire, în temeiul unei dispoziții legislative speciale,

în litigii privind achiziționarea unei instalații, un contract de leasing al unei instalații sau al unei părți a acesteia,

în litigii referitoare la contracte de lucrări de construcție care sunt contracte de achiziții publice peste prag, inclusiv bunurile necesare pentru executarea unor astfel de contracte.

b) În conformitate cu Legea nr. 292/2013 Rep., instanţele regionale au competenţă în următoarele cauze în primă instanţă:

cauze cu privire la statutul persoanelor juridice, inclusiv dizolvarea și lichidarea acestora, numirea și revocarea membrilor organelor lor statutare sau a lichidatorului, transformarea acestora și aspectele privitoare la statutul beneficiarilor în general,

în chestiuni referitoare la custodia persoanelor juridice,

cauze privind cauțiunile depuse în vederea îndeplinirii obligațiilor de plată a unei contraprestații sau a unei despăgubiri către mai mult de o persoană pe baza unei hotărâri judecătorești în temeiul Legii societăților comerciale sau al Legii privind transformarea societăților și a cooperativelor (denumită în continuare „cauțiune obligatorie”),

în chestiuni legate de piața de capital,

în cauze privind acordul preliminar de desfășurare a unor anchete în materie de protecție a concurenței,

în cauze privind înlocuirea consimțământului unui reprezentant al Asociației Barourilor Cehe sau al Camerei Consultanților Fiscali pentru a avea acces la conținutul documentelor.

3. Curtea Supremă a Republicii Cehe are competență exclusivă și în primă instanță în procedurile de recunoaștere a hotărârilor judecătorești străine în materie de divorț, de separare legală, de anulare a căsătoriei și de constatare a existenței sau a inexistenței unei căsătorii, dacă cel puțin una dintre părți este cetățean al Republicii Cehe, în temeiul secțiunii 51 din Legea nr. 91/2012 Rep. privind dreptul internațional privat. Cu toate acestea, această procedură nu este urmată în momentul recunoașterii hotărârilor judecătorești din alte state membre ale UE în cauzele în care se aplică Regulamentul (CE) nr. 2201

/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentul (CE) nr. 1347/2000, sau în cauzele în care se aplică un tratat bilateral sau multilateral care prevăd o altă procedură decât cea aplicabilă conform dreptului ceh.
Curtea Supremă are, de asemenea, competență în chestiunile referitoare la recunoașterea unei hotărâri judecătorești străine de stabilire sau de tăgăduire a filiației, în temeiul secțiunii 55 din Legea nr. 91/2012 Rep. privind dreptul internațional privat.

2.2 Competenţa teritorială (instanţa din oraşul A sau din oraşul B este instanţa competentă în ceea ce priveşte cauza mea?)

Împrejurările existente la momentul inițierii procedurii sunt decisive pentru stabilirea competenței (a se vedea întrebarea 2.1) și a competenței teritoriale. Orice modificare ulterioară a acestor împrejurări (de exemplu, modificarea locului de reședință al pârâtului) este, cu câteva excepții (transfer de competență pentru cauzele referitoare la îngrijirea minorilor, custodie și proceduri privind capacitatea juridică) nerelevantă.
În conformitate cu secțiunea 105 alineatul 1 din Legea nr. 99/1963, Codul de procedură civilă, instanța este, de regulă, autorizată să examineze competența teritorială numai la începutul procedurii - până la sfârșitul procedurii preliminare sau, dacă nu există o procedură preliminară, înainte de a începe să soluționeze fondul cauzei, și anume până în momentul în care solicită reclamantului să formuleze o acțiune în cadrul procedurii inițiale sau până când pronunță o hotărâre dacă pronunță fără organizarea unei ședințe. Ulterior, competența teritorială poate fi examinată numai dacă procedura preliminară nu a avut loc și o parte a ridicat o excepție cu privire la competența teritorială cu prima ocazie în care a avut dreptul să facă acest lucru. Este posibil ca, în anumite cauze, competența teritorială să revină mai multor instanțe. Reclamantul poate alege între instanța cu competență generală și instanțele desemnate în secțiunea 87 din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă (de exemplu, în funcție de locul de muncă, în cauzele în care se solicită despăgubiri în funcție de locul în care s-a produs prejudiciul). Reclamantul trebuie să aleagă cel târziu la data introducerii acțiunii — va avea competență instanța în fața căreia a fost inițiată procedura prima dată.
În anumite materii juridice, competența teritorială este stabilită prin Legea nr. 292/2013 Rep. privind procedurile judiciare speciale.

2.2.1 Regula în materie de competenţă teritorială

Normele de bază privind competența teritorială sunt stabilite în secțiunile 84-86 din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, și în secțiunea 4 din Legea nr. 292/2013 Rep. Cu toate acestea, trebuie să se țină seama de faptul că, în anumite cazuri, competența teritorială poate fi reglementată de legislația direct aplicabilă a UE, care are prioritate față de legislația națională (a se vedea anumite dispoziții ale Regulamentului nr. 44/2001, care reglementează nu numai competența internațională, ci și competența teritorială), ceea ce înseamnă că normele privind competența teritorială prevăzute de dreptul ceh nu se aplică întotdeauna.
Norma de bază din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, este că instanța cu competență generală este instanța cu competență generală a pârâtului. Instanța cu competență generală este întotdeauna instanța districtuală. Dacă o instanță regională este competentă în primă instanță (a se vedea întrebarea 2.1), instanța regională în a cărei circumscripție se află instanța cu competență generală (districtuală) a părții are competență teritorială. Dacă acțiunea este formulată împotriva mai multor pârâți, are competență teritorială instanța cu competență generală a oricăruia dintre aceștia.
Instanța cu competență generală a unei persoane fizice este instanța districtuală în a cărei circumscripție se află reședința acestei persoane și, dacă partea nu are nicio reședință, atunci este instanța în a cărei circumscripție locuiește persoana fizică respectivă. Prin reședință se înțelege locul unde un particular locuiește cu intenția de a rămâne permanent (este posibil să existe mai multe astfel de locuri, caz în care toate aceste instanțe sunt instanțe cu competență generală).
Instanța cu competență generală a unei persoane fizice cu activități comerciale este, în cauzele care rezultă din activități economice, instanța districtuală în a cărei circumscripție își are sediul comercial această persoană fizică (sediul comercial este adresa înscrisă în registrul public); dacă aceasta nu are un sediu comercial, instanța cu competență generală este instanța districtuală în a cărei circumscripție își are reședința și, dacă partea nu are nicio reședință, instanța districtuală în a cărei circumscripție locuiește persoana fizică respectivă.
Criteriul de determinare a instanței cu competență generală a unei persoane juridice este sediul său social (a se vedea secțiunile 136 și 137 din Legea nr. 89 /2012 Rep., Codul civil).
Instanța cu competență generală a unui administrator judiciar în procedura de insolvență în timpul executării mandatului său este instanța districtuală în circumscripția căreia administratorul judiciar are un sediu social.
Norme speciale se aplică instanței cu competență generală a statului (instanța în a cărei circumscripție își are sediul unitatea organizațională a statului competentă în temeiul unei dispoziții legislative speciale și, dacă instanța competentă teritorial nu poate fi determinată în acest fel, instanța în a cărei circumscripție s-au petrecut faptele care au dat naștere dreptului invocat), a municipalității (instanța în a cărei circumscripție este situată municipalitatea respectivă) și a unității teritoriale autonome superioare (instanța în a cărei circumscripție își au sediile organele sale administrative).
În cazul în care pârâtului, cetățean al Republicii Cehe, nu îi corespunde nicio instanța cu competență generală sau nu îi corespunde nicio instanță cu competență generală din Republica Cehă, instanța competentă va fi instanța în a cărei circumscripție acesta și-a avut ultima reședință cunoscută în Republica Cehă. Drepturile de proprietate pot fi exercitate împotriva unei persoane care nu are altă instanță competentă în Republica Cehă prin instanța în a cărei circumscripție se află bunurile sale.
O acțiune (cerere de chemare în judecată) împotriva unei persoane străine poate fi formulată, de asemenea, în fața unei instanțe în a cărei circumscripție din Republica Cehă sunt situate instalația sa sau o unitate organizațională a instalației sale.
Potrivit dispozițiilor secțiunii 4 din Legea nr. 292/2013 Rep. privind procedurile judiciare speciale, competența revine instanței cu competență generală a persoanei în al cărei interes se desfășoară procedura respectivă, cu excepția dispozițiilor contrare ale acestei legi. Instanța cu competență generală a unui minor care nu are capacitate deplină de exercițiu este instanța în a cărei circumscripție își are reședința minorul, astfel cum a fost stabilită printr-un acord între părinți sau în temeiul unei decizii judecătorești sau al altor mijloace de decizie.

2.2.2 Reglementări particulare

În afară de competența teritorială a instanței cu competență generală a pârâtului, există o altă competență teritorială specială, aceasta fiind (a) competența teritorială specială aleasă (a se vedea întrebarea 2.2.2.1 de mai jos) și (b) competența teritorială specială exclusivă (a se vedea întrebarea 2.2.2.2 de mai jos). În materie comercială, este de asemenea posibil să se încheie un acord de prorogare de competență (a se vedea întrebarea 2.2.2.3 de mai jos).
În plus, în conformitate cu secțiunea 5 din Legea nr. 292/2013 Rep. privind procedurile judiciare speciale, dacă împrejurările pe baza cărora se stabilește competența instanței se modifică în cursul procedurii de încredințare a copilului minor, al acțiunilor în materie de custodie și al procedurii privind capacitatea juridică, instanța are dreptul să transfere competența sa unei alte instanțe, dacă acest lucru este în interesul minorului, al tutorelui sau al persoanei a cărei capacitate juridică este stabilită. Cu toate acestea, transferul de competență în temeiul acestui alineat rămâne întotdeauna la aprecierea instanței.

2.2.2.1 Când pot alege între instanţa din raza teritorială în care pârâtul îşi are domiciliul (instanţa determinată prin aplicarea regulii de bază) şi o altă instanţă?

Aceasta este așa-numita „competență teritorială specială aleasă” care este reglementată de secțiunea 87 din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă. Reclamantul poate alege dacă să formuleze o acțiune la instanța cu competență generală a pârâtului sau la o altă instanță competentă teritorial. Cu toate acestea, normele de competență teritorială trebuie să fie respectate — dacă o instanță regională este competentă în primă instanță, reclamantul trebuie să introducă acțiunea la instanța regională. De îndată ce acțiunea a fost prezentată instanței, reclamantul nu poate modifica alegerea sa. În cazul în

care competența teritorială este reglementată printr-un regulament direct aplicabil al UE, care are prioritate față de legislația națională (a se vedea anumite dispoziții ale Regulamentului nr. 44/2001, care reglementează nu numai competența internațională, ci și competența teritorială), normele privind alegerea competenței teritoriale prevăzute de dreptul ceh nu pot fi aplicate.
În locul instanței cu competență generală care corespunde pârâtului, reclamantul poate alege o instanță în circumscripția căreia:
pârâtul are locul de muncă permanent;
s-au produs faptele care dau naștere unui drept de despăgubire;
este situată unitatea organizațională a instalației unei persoane fizice sau juridice, care are calitatea de pârât, dacă litigiul privește această unitate;
o persoană care administrează o piață reglementată sau un sistem multilateral de tranzacționare își are sediul social, în cazul unui litigiu comercial privind piața reglementată administrată de această persoană sau înființarea unei astfel de afaceri ori
în cadrul unui sistem multilateral de tranzacționare operat de această persoană sau înființarea unui astfel de sistem de tranzacționare;
se află locul plății, dacă este exercitat un drept care decurge dintr-o cambie, dintr-un bilet la ordin sau din alte titluri de valoare;
se află sediul social al unei burse de mărfuri, în cazul unui litigiu referitor la tranzacționări pe bursa de mărfuri.

2.2.2.2 Când am obligaţia să aleg o instanţă diferită de cea din raza teritorială în care pârâtul îşi are domiciliul (instanţă determinată prin aplicarea regulii de bază)?

Aceasta este așa-numita „competență teritorială exclusivă specială”, care este reglementată de secțiunea 88 din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, și de anumite dispoziții ale Legii nr. 292/2013 Rep. privind procedurile judiciare speciale. Dacă în anumite materii a fost impusă competența teritorială exclusivă, competența teritorială nu poate fi determinată în funcție de instanța cu competență generală care corespunde pârâtului sau de instanța care poate fi aleasă.
În cazul în care competența teritorială este reglementată printr-un regulament direct aplicabil al UE, care are prioritate față de legislația națională [a se vedea în anumite dispoziții din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, care reglementează nu numai competența internațională, ci și competența teritorială], normele privind competența teritorială exclusivă prevăzute de dreptul ceh nu pot fi aplicate.
În conformitate cu secțiunea 88 din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, competența teritorială exclusivă este impusă în primul rând în cazul următoarelor proceduri:
proceduri privind încheierea unui acord cu privire la proprietatea comună a soților sau alte active sau anularea contractului comun de închiriere a unui apartament după divorț- — are competență teritorială instanța care decide cu privire la divorț
proceduri privind dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile (procedura trebuie să privească direct dreptul de proprietate — este vorba în principal de drepturi reale sau de drepturi de închiriere) — are competență teritorială instanța în a cărei circumscripție este situat imobilul, cu condiția ca aceste proceduri să nu privească încheierea unui acord asupra proprietății comune a soților sau a altor active sau anularea contractului comun de închiriere a unui apartament după divorț (în aceste cazuri instanța care a decis cu privire la divorț va avea competență teritorială — a se vedea mai sus)
proceduri de soluționare a unui litigiu cu privire la procedurile de autentificare și legalizare a testamentelor — are competență teritorială instanța la care se desfășoară procedura de autentificare și legalizare a testamentelor.
Legea nr. 292/2013 Rep. privind procedurile judiciare speciale prevede competența teritorială specială pentru următoarele proceduri, în special:
proceduri de divorț, proceduri pentru constatarea existenței sau a inexistenței căsătoriei și proceduri pentru declararea nulității căsătoriei — în conformitate cu secțiunile 373 și 383, instanța competentă este cea în a cărei circumscripție soții au avut ultima reședința comună în Republica Cehă, cu condiția ca cel puțin unul dintre soți să locuiască în circumscripția respectivă; dacă o astfel de instanță nu există, are competență instanța cu competență generală a soțului care nu a depus cerere de deschidere a procedurii și, dacă nu există nici această instanță, competența revine instanței cu competență generală a soțului care a introdus cererea de deschidere a procedurii
proceduri de autentificare și legalizare a testamentelor — în conformitate cu secțiunea 98, instanța competentă este cea de la locul de reședință permanentă înregistrat al defunctului, de la ultimul său loc de reședință sau de la locul în care acesta a locuit, de la locul în care este situat bunul imobil a defunctului sau de la locul decesului acestuia (acestea sunt criterii ierarhice)
acțiuni formulate în materie de răpire internațională de copii (înapoierea unui copil) în conformitate cu secțiunea 479, caz în care instanța competentă teritorial este instanța în a cărei circumscripție se află sediul social al Oficiului pentru Protecția Juridică Internațională a Minorilor — și anume Tribunalul Municipal din Brno.

2.2.2.3 Pot părţile însele să atribuie competenţă unei instanţe care altfel nu ar fi competentă?

În chestiuni referitoare la raporturile dintre întreprinderi care rezultă din activități comerciale, părțile au opțiunea de a conveni cu privire la o competență teritorială diferită față de cea prevăzută de lege (un așa-numit acord de prorogare) numai în temeiul secțiunii 89a din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă, și numai cu condiția ca într-o anumită cauză să nu fi fost stabilită nicio competență teritorială exclusivă în temeiul secțiunii 88 din Legea nr. 99/1963 Rep., Codul de procedură civilă (a se vedea mai sus). Acordul de prorogare a competenței trebuie întocmit în formă scrisă. Dacă reclamantul formulează o cerere în fața instanței selectate și este invocat acordul de prorogare a competenței, acest acord (în forma admisibilă — de preferință originalul sau o copie certificată) ar trebui anexat la cerere, deși aceasta nu este o condiție prealabilă în temeiul legislației actuale.

3 În cazul în care o cauză este de competenţa unei instanţe specializate, cum pot afla cărei instanţe trebuie să mă adresez?

Nu există instanțe specializate în Republica Cehă (a se vedea răspunsul la întrebarea 1).

Ultima actualizare: 16/09/2020

Versiunea în limba naţională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea naţională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.